

NÁVOD K POUŽITÍ

DiPo[®] - jazykové háčky pro šikovní žáčky
(použití -mě-/-mně- ve slovech a použití tvarů zájmena JÁ)

Výrobce a prodejce:

OLDIPO[®] s.r.o.

Tř. Svornosti 57

779 00 Olomouc

tel/fax: 585 20 40 55

mobil: 777 21 35 35

777 21 36 36

e-mail: oldipo@oldipo.cz

web: <http://www.oldipo.cz>

Autor produktu:

Mgr. Jiří Zibura

Mgr. Lada Ziburová

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

v ruce držíte metodickou příručku k jubilejnímu desátému dílu manipulační pomůcky z řady *DiPo*[®], nositelky ocenění *Zlatá Schola nova* na mezinárodním veletrhu učebních pomůcek *Schola nova 2004*.

V tomto dílu jsme se zaměřili na procvičování správného použití skupin *-mě-/-mně-* ve slovech a na procvičování správného použití tvarů zájmena *JÁ*. Upevnění této látky vyžaduje mnohonásobné opakování a naše pomůcka patří mezi neefektivnější formy.

Celá řada *DiPo*[®] tvoří ucelenou soustavu pomůcek pro výuku českého jazyka, která nemá na trhu manipulačních pomůcek obdoby. Dosud vydané díly pokrývají nejdůležitější a nejsložitější část jazykového učiva I.st. ZŠ:

- *DiPo*[®] - *podstatná jména* – výcvik v určování jmenných kategorií
- *DiPo*[®] - *vyjmenovaná slova* – výcvik pravopisu
- *DiPo*[®] - *slovesa* – výcvik v určování slovesných kategorií
- *DiPo*[®] - *shoda přísudku s podmětem* – výcvik pravopisu
- *DiPo*[®] - *přídavná jména* – výcvik pravopisu všech druhů přídavných jmen
- *DiPo*[®] - *pravopis koncovek podstatných jmen*
- *DiPo*[®] - *slovní druhy* – výcvik určování slovních druhů
- *DiPo*[®] - *slabiky* – výcvik pravopisu tvrdých a měkkých slabik včetně jejich délky
- *DiPo*[®] - *jazykové háčky pro šikovní žáčky* – spodoba a psaní ú/ů

Pomůcky řady *DiPo*[®] mají tyto společné rysy:

- alternativní způsob výuky vhodný i pro žáky se specifickými poruchami učení
- upevňování a opakování vědomostí netradičním poutavým způsobem
- respektování vlastního tempa dítěte v souladu s individuálními schopnostmi
- rozvoj zodpovědnosti díky vlastní kontrole a následnou motivaci k doplnění vědomostí a rozvoj vlastní tvořivosti
- při práci s pomůckou nedochází k fixaci chyb, protože dítě dostává bezprostředně zpětnou vazbu správnosti své práce
- dítě se učí pracovat s chybou a přestává se jí bát
- variabilitnost, rychlost, jednoduchost

Pomůcky řady *DiPo*[®] pomáhají rozvíjet:

- jemnou motoriku
- prostorovou orientaci
- zrakové rozlišování
- rozvoj čtenářských dovedností
- rozvoj jazykového citu a slovní zásoby
- samostatnost a sebehodnocení

Těmito vlastnostmi naplňuje požadavky nového pojetí vyučování na základních školách a její využití při práci s dětmi Vám pomůže uskutečnit základní filozofii změny pojetí procesu vzdělávání.

Jedna souprava má dvě části a je určena pro osm žáků. Čtyři mohou pracovat s částí *Použití -mě-/-mně- ve slovech*, další čtyři s částí *Použití tvarů zájmena JÁ*.

Významný přínos pro usnadnění Vaší práce spočívá v možnosti samokontroly. Kontrolu práce zpravidla provádí dítě samo. Stejně tak ji během okamžiku můžete provést Vy. Jediným pohledem zachytíte kartičky, které nebyly zařazeny správně. V krátkém čase dítě procvičí velké množství příkladů bez nutnosti jejich zápisu, což společně s propracovaným systémem nápovědy významně usnadňuje práci dětem i Vám. **Efektivita práce je srovnatelná s počítačovými programy. Navíc dítě i učitel může s chybou pracovat okamžitě. Zásobu kartiček lze použít i jako kartotéku vhodných slovních spojení pro diktáty, doplňovací cvičení aj. Po opisu do sešitu si mohou i Vaši žáci, stejně jako žáci na mnoha jiných školách, práci sami opravit a označit případné chyby. Získáte tak navíc písemný výstup žákovy práce.** Správný přístup učitele ke způsobu práce s *DiPo*[®] rozhoduje o tom, zda žáci využijí možnosti podvodu při práci či nikoliv.

Používáním pomůcky můžete výrazně omezit časově náročné a unavující opravování. Je lehká, skladná, nezávislá na zdroji energie.

SOUČÁSTI PRODUKTU

KARTIČKY

Dodaný soubor obsahuje 301 kartiček, z toho v části *Použití –mě-/mně- ve slovech* 149, v části *Použití tvarů zájmena JÁ* 152. Každá kartička je potištěna z obou stran.

Na **nebarevném líci kartičky** je vazba s vynechanou částí slova. V pravém horním rohu je výzva k doplnění s nabídkou variant chybějící části.

Rub kartičky je rozdělen na několik polí, jejichž význam je zřejmý z ukázky. V barevném středu je opět vytištěna stejná vazba, tentokrát doplněná o zvýrazněnou chybějící část.

V části *Použití tvarů zájmena JÁ* je zde vytištěn přehled všech tvarů zájmen JÁ a TY. Správný tvar odpovídající použitému pádu je podbarven šedou barvou.

V části *Použití –mě-/mně- ve slovech* je žákovi podáno odůvodnění správného tvaru, je –li to potřeba i vysvětlení významu slova a objasněn jeho původ. Zároveň je žák upozorněn na slova s podobným pravopisem i na slova podobně znějící, ale s pravopisem právě opačným. Místo výzvy „Řekni si“, „Podobná slova“, „Pozor na“ jsou zde pro úsporu místa i pro lepší přehlednost použity názorné ikony.

- Řekni si

- Podobná slova

- Pozor na

Pracuje-li žák s nápovědou, fixuje si zásady pravopisu. Kartičky jsou číslovány.

UKÁZKA KARTIČEK

LÍCOVÁ STRANA

RUBOVÁ STRANA

POUŽITÍ –MĚ-/-MNĚ- VE SLOVECH

-mě-/-mně-
ve slovech **Doplň -mě- / -mně-**

rozu ___ | zadání

-mě-/-mně-
ve slovech **rozuměl zadání** 113

 rozumí
 porozumění
 rozumně, rozumnější(rozumný), nerozumně(nerozumný)

-mě-/-mně-
ve slovech **Doplň -mě- / -mně-**

upadnout v zapo ___ ní

-mě-/-mně-
ve slovech **upadnout v zapomnění** 146

 pomni (odvozeno od *mnít*=pamatovat si, vzpomenout si)
 pomněnka, zapomněl, rozpomněl se
 paměť, pamětník, paměťihodnost

POUŽITÍ TVARŮ ZÁJMENA JÁ

**Zájmeno
JÁ** **Doplň: mě / mně / mne / mi**

Beze ___ si výlet také užijete.

**Zájmeno
JÁ** 2.p. mě, mne (tě, tebe) 4
 3.p. mně, mi (tobě, ti)
 4.p. mě, mne (tě, tebe)
 6.p. o mně (o tobě)

Beze mě si výlet také užijete.

Správně také: Beze mne si výlet také užijete.

**Zájmeno
JÁ** **Doplň: mě / mně / mne / mi**

___ je to jedno.

**Zájmeno
JÁ** 2.p. mě, mne (tě, tebe) 39
 3.p. mně, mi (tobě, ti)
 4.p. mě, mne (tě, tebe)
 6.p. o mně (o tobě)

Mně je to jedno.

Správně také: Je mi to jedno.

PRACOVNÍ DESKY

Pracovní desky jsou vyrobeny z tvrdého kartonu oboustranně laminovaného. Pro každou část pomůcky jsou dodány 4 kusy desky.

Barevná pole ve středu desky s vepsanými písmeny slouží jako cílová oblast třídění množiny kartiček. Náповědný text je shrnutím pravidel správného použití zkoumaných tvarů a usnadňuje žákovi rozhodování.

UKÁZKA PRACOVNÍCH DESEK

Píšeme -mně- / -mě- ve slovech

PAMATUJ!!
V kořenu slova píšeme vždy **-mě-** → *měřítko, poměří se, odměřit, změřit*
V koncovce podstatného jména píšeme většinou **-mě** → *v zimě, na stromě, v domě*
Řekni si tvar 3. os. č.j. → *uměl - umí, porozuměl - porozumí, nebo použij rozkazovací způsob* → *zapomněl - pomni, zatemněná - zatemni*
Řekni si tvar přídavného jména → *ztemnělý - temný, zjemnělý - jemný, dojemně - dojemný*

-mně-

-mě-

Skloňujeme zájmeno JÁ

2.p. mě,mne (tě, tebe)
3.p. mně, mi (tobě, ti)
4.p. mě,mne (tě, tebe)
6.p. o mně (o tobě)

PAMATUJ!!
Ve 2. a 4. p. je krátký tvar **-mě-** vždy správně.
Dlouhý tvar **-mne-** používáme řidčeji. Pomůže ti, když místo tvaru zájmena **JÁ** použiješ odpovídající tvar zájmena **TY**.

mně,mi

mě,mne

NÁVOD PRO PRÁCI

Práce s *DiPo*[®] je jednoduchá a děti si postup okamžitě osvojí. Učitel rozhodne, zda vybere soubor kartiček on nebo si soubor určí dítě samo podle svých potřeb. Srovná všechny kartičky nebarevnou, lícovou stranou k sobě. Po přečtení vazby dítě kartičku vloží, zpravidla barevnou stranou dolů, do odpovídajícího barevného pole. Po zpracování celého souboru (nebo kdykoliv potřebuje) přistoupí ke kontrole (*viz část Kontrola správnosti*).

Je jen na učiteli, jakým způsobem bude dítě pracovat. Žáci mohou také pracovat ve dvojicích u jedné desky nebo tak, že jeden žák zkouší druhého přímo a jeho odpověď kontroluje sledováním rubové strany kartičky. Způsobů práce je mnoho.

Ke každému souboru jsou dodány prázdné kartičky, do kterých si každý učitel může doplnit vlastní oblíbené vazby a příklady, nebo doplnit event. ztracené kartičky. Povrchová úprava umožňuje doplnění libovolných nápovědných znaků a odkazů na kartičky i desky fixem. Učitel si tak může pomůcku „doladit“ podle svého. I to je jedna z vlastností, která je pro *DiPo*[®] typická a je pozitivně hodnocena kreativními učiteli.

Pomůcku můžete použít i pro zkoušení, ale je určena především pro intenzivní výcvik látky. Pomůcka je jednoduchá, proto je možné i její využití v domácí přípravě dětí.

KONTROLA SPRÁVNOSTI

Kontrola správnosti je okamžitá a velmi jednoduchá. Barva kartičky musí odpovídat barvě pole, do kterého byla umístěna. Jediným rozhrnutím v dlani ověříte správnost zařazení celé množiny kartiček bez ohledu na množství. **Jednodušeji to už nejde.** Se skupinou chybně zařazených kartiček pak může dítě pracovat dál podle pokynů učitele.

Velkou výhodou je, že žák je schopen opravit svou práci sám a okamžitě. Provádí-li kontrolu bezprostředně, nedochází k fixaci chyb.

DALŠÍ MOŽNOSTI VYUŽITÍ

Uvedený návod je pouze orientační. Zkušenosti z práce s celou řadou *DiPo*[®] prokázala vysokou tvořivost českých učitelů a českých dětí a mnohostrannost použití naší pomůcky. Velké množství kartiček přímo vybízí k dalšímu didaktickému využití. Soubor lze využít například:

- jako zásobník vazeb pro diktáty a doplňovací cvičení
- k nácviku čtení už od 1. třídy, zejména při výuce genetickou metodou čtení
- jako předloha k tvoření vět
- jako pomůcka pro individuální práci dyslektického kroužku
- k nejrůznějším didaktickým i zábavným hram

System práce je ve všech dílech obdobný. Tak se stává *DiPo*[®] otevřeným systémem finančně dostupným pro všechny školy v dostatečném množství.

DODATEK

V části *Použití tvarů zájmena JÁ* je zájmeno ve vazbách použito na začátku, uprostřed, na konci a po předložce.

V odůvodňování jsme vycházeli z učebnicové praxe, ve snaze co nejvíce práci dětem i učitelům zjednodušit.

Bližší informace na: **<http://www.oldipo.cz>**

Přejeme vám i dětem hodně zdatu při práci s *DiPo*[®].

Mgr. Jiří Zibura, Mgr. Lada Ziburová-autoři a firma *OLDIPO*[®] Olomouc